Dokument ten służy wyłącznie do celów dokumentacyjnych i instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego zawartość

►B ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 998/2003 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 26 maja 2003 r.

w sprawie wymogów dotyczących zdrowia zwierząt, stosowanych do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym, i zmieniające dyrektywę Rady 92/65/EWG

(Dz.U. L 146 z 13.6.2003, s. 1)

zmienione przez:

		Dziennik Urzędowy		
		nr	strona	data
►M1	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 592/2004 z dnia 30 marca 2004 r.	L 94	7	31.3.2004
►M2	Decyzja Rady 2004/650/WE z dnia 13 września 2004 r.	L 298	22	23.9.2004
►M3	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1994/2004 z dnia 19 listopada 2004 r.	L 344	17	20.11.2004
►M4	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2054/2004 z dnia 29 listopada 2004 r.	L 355	14	1.12.2004
►M5	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 425/2005 z dnia 15 marca 2005 r.	L 69	3	16.3.2005
►M6	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1193/2005 z dnia 25 lipca 2005 r.	L 194	4	26.7.2005
►M7	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 18/2006 z dnia 6 stycznia 2006 r.	L 4	3	7.1.2006
►M8	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 590/2006 z dnia 12 kwietnia 2006 r.	L 104	8	13.4.2006
►M9	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1467/2006 z dnia 4 października 2006 r.	L 274	3	5.10.2006
►M10	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 245/2007 z dnia 8 marca 2007 r.	L 73	9	13.3.2007
►M11	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 454/2008 z dnia 21 maja 2008 r.	L 145	238	4.6.2008
►M12	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1144/2008 z dnia 18 listopada 2008 r.	L 308	15	19.11.2008
►M13	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 219/2009 z dnia 11 marca 2009 r.	L 87	109	31.3.2009
►M14	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 898/2009 z dnia 25 września 2009 r.	L 256	10	29.9.2009
►M15	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 438/2010 z dnia 19 maja 2010 r.	L 132	3	29.5.2010
►M16	Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1153/2011 z dnia 30 sierpnia 2011 r.	L 296	13	15.11.2011
►M17	Rozporządzenie Komisji (UE) nr 52/2012 z dnia 20 stycznia 2012 r.	L 18	1	21.1.2012
►M18	Rozporządzenie Rady (UE) nr 517/2013 z dnia 13 maja 2013 r.	L 158	1	10.6.2013

▼B

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 998/2003 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 26 maja 2003 r.

w sprawie wymogów dotyczących zdrowia zwierząt, stosowanych do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym, i zmieniające dyrektywę Rady 92/65/EWG

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 37 i art. 152 ust. 4 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji ([1]);

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ([2]),

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 251 Traktatu ([3]) oraz w świetle wspólnego tekstu zatwierdzonego przez Komitet Pojednawczy w dniu 18 lutego 2003 r.,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Niezbędna jest harmonizacja wymogów dotyczących zdrowia zwierząt stosowanych do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym między Państwami Członkowskimi i z państw trzecich i jedynie środki przyjęte na poziomie wspólnotowym mogą umożliwić osiągnięcie tego celu.

(2) Niniejsze rozporządzenie dotyczy przemieszczania żywych zwierząt objętych załącznikiem I do Traktatu. Bezpośrednim celem niektórych z jego postanowień, w szczególności dotyczących wścieklizny, jest ochrona zdrowia publicznego, podczas gdy inne dotyczą wyłącznie zdrowia zwierząt. Dlatego art. 37 i art. 152 ust. 4 lit. b) Traktatu stanowią właściwą podstawę prawną.

(3) W ciągu ostatnich 10 lat sytuacja dotycząca wścieklizny uległa spektakularnej poprawie w całej Wspólnocie w następstwie realizacji programów doustnego szczepienia lisów w regionach dotkniętych epidemią wścieklizny u zwierząt leśnych, która panowała w całej północno-wschodniej Europie od lat sześćdziesiątych.

([1]) Dz.U. C 29 E z 30.1.2001, str. 239 oraz Dz.U. C 270 E z 25.9.2001, str. 109.
([2]) Dz.U. C 116 z 20.4.2001, str. 54.
([3]) Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 3 maja 2001 r. (Dz.U. C 27 E z 31.1.2002, str. 55), wspólne stanowisko Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. (Dz.U. C 275 E z 12.11.2002, str. 42) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 października 2002 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2003 r. oraz decyzja Rady z dnia 25 kwietnia 2003 r.

▼B

(4) Poprawa ta spowodowała, że Zjednoczone Królestwo i Szwecja zniosły stosowany od dziesięcioleci system sześciomiesięcznej kwarantanny na rzecz alternatywnego, mniej restrykcyjnego systemu zapewniającego podobny poziom bezpieczeństwa. Dlatego należy zapewnić na poziomie wspólnotowym stosowanie specjalnego systemu przemieszczania zwierząt domowych do tych Państw Członkowskich przez okres przejściowy pięciu lat oraz przedstawienie przez Komisję, w świetle zdobytego doświadczenia oraz na podstawie naukowej opinii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności, sprawozdania wraz z odpowiednimi propozycjami we właściwym czasie. Należy również zapewnić wprowadzenie szybkiej procedury dotyczącej podejmowania decyzji o tymczasowym przedłużeniu wyżej wspomnianego systemu przejściowego, w szczególności jeżeli do oceny naukowej zdobytego doświadczenia niezbędne są okresy dłuższe niż obecnie ustanowione.

(5) Przypadki wścieklizny obserwowane u mięsożernych zwierząt domowych we Wspólnocie w chwili obecnej dotyczą głównie zwierząt pochodzących z państw trzecich, gdzie wścieklizna typu miejskiego jest chorobą endemiczną. Wymogi dotyczące zdrowia zwierząt generalnie stosowane do tej pory przez Państwa Członkowskie do mięsożernych zwierząt domowych wprowadzanych z takich państw trzecich należy w związku z tym odpowiednio zaostrzyć.

(6) Jednakże należy uwzględnić odstępstwa w odniesieniu do przemieszczania z państw trzecich, które z punktu widzenia zdrowia zwierząt należą do tego samego regionu geograficznego co Wspólnota.

(7) Artykuł 299 ust. 6 lit. c) Traktatu i rozporządzenie Rady (EWG) nr 706/73 z dnia 12 marca 1973 r. dotyczące uzgodnień wspólnotowych mających zastosowanie do Wysp Normandzkich oraz wyspy Man w zakresie handlu produktami rolnymi ([1]) stanowią, że wspólnotowe ustawodawstwo weterynaryjne stosuje się do Wysp Normandzkich i wyspy Man, które do celów niniejszego rozporządzenia są więc uważane za część Zjednoczonego Królestwa.

(8) Należy również ustanowić ramy prawne dla wymogów dotyczących zdrowia zwierząt stosowanych do przemieszczania o charakterze niehandlowym gatunków zwierząt niezarażonych wścieklizną lub niemających epidemiologicznego znaczenia w odniesieniu do wścieklizny i innych chorób dotykających gatunki zwierząt wymienione w załączniku I.

(9) Jest właściwe, aby niniejsze rozporządzenie było stosowane bez uszczerbku dla rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi ([2]).

(10) Środki niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia należy przyjąć zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ([3]).

([1]) Dz.U. L 68 z 15.3.1973, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (EWG) nr 1174/86 (Dz.U. L 107 z 24.4.1986, str. 1).
([2]) Dz.U. L 61 z 3.3.1997, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2476/2001 (Dz.U. L 334 z 18.12.2001, str. 3).
([3]) Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

▼B

(11) Istniejące wspólnotowe wymogi dotyczące zdrowia zwierząt, w szczególności dyrektywa Rady 92/65/EWG z dnia 13 lipca 1992 r. ustanawiająca wymagania dotyczące zdrowia zwierząt regulujące handel i przywóz do Wspólnoty zwierząt, nasienia, komórek jajowych i zarodków nieobjętych wymaganiami dotyczącymi zdrowia zwierząt ustanowionymi w szczególnych zasadach Wspólnoty określonych w załączniku A pkt I do dyrektywy 90/425/EWG ([1]), generalnie stosuje się wyłącznie do handlu. Aby uniknąć sytuacji oszukańczego upozorowania przemieszczeń o charakterze handlowym jako przemieszczenia o charakterze niehandlowym zwierząt domowych w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, przepisy dyrektywy 92/65/EWG dotyczące przemieszczania zwierząt gatunków określonych w części A i B załącznika I należy zmienić w celu zapewnienia ich jednolitości z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu. W tym samym celu należy zapewnić możliwość określenia maksymalnej liczby zwierząt, które mogą być przedmiotem przemieszczania w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, powyżej której obowiązują przepisy dotyczące handlu.

(12) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu mają na celu zapewnienie wystarczającego poziomu bezpieczeństwa w odniesieniu do tych zagrożeń dla zdrowia. Nie stanowią one nieuzasadnionych przeszkód w przepływie wynikających z zakresu jego stosowania, ponieważ opierają się na wnioskach grup ekspertów, konsultowanych w tej sprawie, w szczególności w sprawie sprawozdania przez Naukowy Komitet Weterynaryjny opublikowanego w dniu 16 września 1997 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Niniejsze rozporządzenie ustanawia wymogi dotyczące zdrowia zwierząt stosowane do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym oraz zasady stosowane do kontroli takiego przemieszczania.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do przemieszczania między Państwami Członkowskimi lub z państw trzecich zwierząt domowych gatunków wymienionych w załączniku I.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się bez uszczerbku dla rozporządzenia (WE) nr 338/97.

Niniejsze rozporządzenie pozostanie bez wpływu na przepisy oparte na przesłankach innych niż odnoszące się do wymogów dotyczących zdrowia zwierząt oraz mające na celu ograniczenie przemieszczania niektórych gatunków lub ras zwierząt domowych.

([1]) Dz.U. L 268 z 14.9.1992, str. 54. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1282/2002 (Dz.U. L 187 z 16.7.2002, str. 3).

▼B

Artykuł 3

Do celów niniejszego rozporządzenia:

a) „zwierzęta domowe” oznaczają zwierzęta gatunków wymienionych w załączniku I, które towarzyszą swoim właścicielom lub osobie fizycznej odpowiedzialnej za te zwierzęta w imieniu właściciela podczas ich przemieszczania i nie są przeznaczone do sprzedaży lub przekazania innemu właścicielowi;

b) „paszport” oznacza każdy dokument umożliwiający wyraźną identyfikację zwierzęcia domowego i zawierający dane umożliwiające kontrolę jego statusu w odniesieniu do niniejszego rozporządzenia, który zostanie sporządzony zgodnie z art. 17 akapit drugi;

c) „przemieszczanie” oznacza każde przemieszczenie zwierzęcia domowego między Państwami Członkowskimi lub jego wprowadzenie albo ponowne wprowadzenie na terytorium Wspólnoty z państwa trzeciego.

Artykuł 4

1. Podczas ośmioletniego okresu przejściowego rozpoczynającego się od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zwierzęta gatunków wymienionych w części A i B załącznika I będą uważane za zidentyfikowane, jeżeli posiadają:

a) wyraźnie czytelny tatuaż; lub

b) elektroniczny system identyfikacji (transponder).

▼M15

W przypadku określonym w akapicie pierwszym lit. b), jeżeli transponder nie spełnia wymogów określonych w załączniku Ia, właściciel lub osoba fizyczna odpowiedzialna za zwierzę domowe w imieniu właściciela musi zapewnić możliwość odczytania transpondera podczas każdej kontroli.

▼B

2. Niezależnie od formy systemu identyfikacji zwierzęcia należy zapewnić również wskazanie danych szczegółowych dotyczących nazwiska i adresu właściciela zwierzęcia.

3. Państwa Członkowskie wymagające, aby zwierzęta wprowadzane na ich terytorium inaczej niż poprzez kwarantannę były identyfikowane zgodnie z ust. 1 akapit pierwszy lit. b), mogą kontynuować tę praktykę podczas okresu przejściowego.

4. Po upływie okresu przejściowego wyłącznie metody określone w ust. 1 akapit pierwszy lit. b) będą akceptowane jako sposoby identyfikacji zwierzęcia.

ROZDZIAŁ II

Przepisy stosowane do przemieszczania między Państwami Członkowskimi

Artykuł 5

1. Podczas przemieszczania zwierzęta domowe gatunków wymienionych w części A i B załącznika I muszą, bez uszczerbku dla wymogów ustanowionych w art. 6:

a) posiadać identyfikację zgodnie z art. 4, oraz

▼M15

b) posiadać paszport wystawiony przez lekarza weterynarii upoważnionego przez właściwe władze, zaświadczający, że:

(i) dane zwierzę zostało poddane ważnemu szczepieniu przeciwko wściekliźnie zgodnie z załącznikiem Ib;

(ii) w razie konieczności, w odniesieniu do danego zwierzęcia zastosowane zostały zdrowotne środki zapobiegawcze dotyczące innych chorób.

W celu zapewnienia kontroli chorób innych niż wścieklizna mogących rozprzestrzeniać się w wyniku przemieszczania zwierząt domowych Komisja może przyjmować w drodze aktów delegowanych zdrowotne środki zapobiegawcze, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) ppkt (ii), zgodnie z art. 19b i z warunkami ustanowionymi w art. 19c i 19d. Środki te są naukowo uzasadnione i proporcjonalne do ryzyka rozprzestrzeniania tych chorób w wyniku przemieszczania zwierząt domowych.

▼B

2. Państwa Członkowskie mogą zezwolić na przemieszczanie zwierząt wymienionych w części A i B załącznika I w wieku poniżej trzech miesięcy, które nie zostały zaszczepione, jeżeli posiadają one paszport i od chwili przyjścia na świat pozostawały w miejscu urodzenia bez kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi być narażone na zarażenie lub towarzyszy im ich matka, od której są one w dalszym ciągu uzależnione.

Artykuł 6

▼M15

1. Do dnia 31 grudnia 2011 r. wprowadzanie zwierząt domowych wymienionych w części A załącznika I na terytorium Irlandii, Malty, Szwecji i Zjednoczonego Królestwa podlega następującym wymogom:

— muszą one posiadać identyfikację zgodnie z art. 4 ust. 1 akapit pierwszy lit. b), chyba że do zakończenia ośmioletniego okresu przejściowego, przewidzianego w art. 4 ust. 1, państwo członkowskie miejsca przeznaczenia uzna również identyfikację zgodnie z art. 4 ust. 1 akapit pierwszy lit. a), oraz

▼B

— muszą posiadać paszport wydany przez lekarza weterynarii upoważnionego przez właściwe władze, zaświadczający, oprócz warunków ustanowionych w art. 5 ust. 1 lit. b), że przeprowadzono neutralizujące miareczkowanie przeciwciał na poziomie co najmniej 0,5 IU/ml na próbce w zatwierdzonym laboratorium w okresach ustanowionych w przepisach krajowych obowiązujących w dniu określonym w art. 25 akapit drugi.

Miareczkowania przeciwciał nie trzeba powtarzać w stosunku do zwierząt, które po tym miareczkowaniu były regularnie szczepione w odstępach czasu określonych w art. 5 ust. 1 bez przerwy w protokole szczepień wymaganym przez laboratorium produkujące.

Państwo Członkowskie miejsca przeznaczenia może zwolnić zwierzęta domowe przemieszczające się między ►M2 tymi czterema Państwami Członkowskimi ◄ z wymogów przeprowadzania szczepień i miareczkowania przeciwciał przewidzianych w pierwszym akapicie niniejszego ustępu zgodnie z przepisami krajowymi obowiązującymi w dniu określonym w art. 25 akapit drugi.

▼B

2. Z wyjątkiem sytuacji, gdy właściwe władze przyznają odstępstwo w szczególnych przypadkach, zwierzęta gatunków w wieku poniżej trzech miesięcy wymienionych w części A załącznika I nie mogą być przemieszczane do momentu osiągnięcia przez nie wieku wymaganego do wykonania szczepień oraz, jeśli przewidziano to w przepisach, są poddane testowi na oznaczenie miareczkowania przeciwciał.

3. Okres przejściowy ustanowiony w ust. 1 może być przedłużony przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące na wniosek Komisji zgodnie z Traktatem.

▼M13

Artykuł 7

Przemieszczanie między państwami członkowskimi lub z terytorium wymienionego w części B sekcja 2 załącznika II zwierząt gatunków wymienionych w części C załącznika I nie podlega żadnym wymogom w odniesieniu do wścieklizny. W razie konieczności w odniesieniu do innych chorób Komisja ustanawia szczególne wymogi, obejmujące ewentualny limit liczby zwierząt. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 24 ust. 4. Wzór świadectwa, jakie te zwierzęta muszą posiadać, może zostać ustanowiony zgodnie z procedurą regulacyjną, o której mowa w art. 24 ust. 2.

▼B

ROZDZIAŁ III

Warunki odnoszące się do przemieszczania z państw trzecich

Artykuł 8

1. Podczas przemieszczania zwierzęta domowe gatunków wymienionych w części A i B załącznika I:

a) jeżeli pochodzą z państwa trzeciego wymienionego w części B sekcja 2 oraz części C załącznika II i są wprowadzane do:

   i) jednego z Państw Członkowskich wymienionych w części B sekcja 1 załącznika II, spełniają wymogi art. 5 ust. 1;

▼M15

   (ii) jednego z państw członkowskich wymienionych w części A załącznika II, albo bezpośrednio, albo po tranzycie przez jedno z terytoriów wymienionych w części B załącznika II, spełniają wymogi art. 6, do dnia 31 grudnia 2011 r.;

▼B

b) jeżeli pochodzą z innego państwa trzeciego i są wprowadzane do:

   i) jednego z Państw Członkowskich wymienionych w części B sekcja 1 załącznika II:

      — są zidentyfikowane za pomocą systemu identyfikacji określonego w art. 4, oraz

      — są poddane:

         — szczepieniu przeciwko wściekliźnie zgodnie z wymogami art. 5, oraz

         — neutralizującemu miareczkowaniu przeciwciał na poziomie równym co najmniej 0,5 IU/ml, przeprowadzonemu na próbce pobranej przez upoważnionego lekarza weterynarii co najmniej 30 dni po szczepieniu i trzy miesiące przed przemieszczaniem.

▼B

Miareczkowania przeciwciał nie trzeba powtarzać w stosunku do zwierzęcia domowego, które było ponownie szczepione w odstępach czasu ustanowionych w art. 5 ust. 1.

Ten trzymiesięczny okres nie ma zastosowania do ponownego wprowadzenia zwierzęcia domowego, którego paszport zaświadcza, że miareczkowanie zostało wykonane z wynikiem pozytywnym zanim zwierzę opuściło terytorium Wspólnoty;

▼M15

(ii) jednego z państw członkowskich wymienionych w części A załącznika II, albo bezpośrednio, albo po tranzycie przez jedno z terytoriów wymienionych w części B załącznika II, przechodzą kwarantannę, do dnia 31 grudnia 2011 r., chyba że wymogi art. 6 zostały spełnione po ich wprowadzeniu na terytorium Unii.

▼B

2. Zwierzęta domowe muszą posiadać świadectwo wydane przez urzędowego lekarza weterynarii lub, w przypadku ponownego wprowadzenia, paszport zaświadczający zgodność z przepisami ust. 1.

3. W drodze odstępstwa od powyższych przepisów:

a) w odniesieniu do zwierząt domowych z terytoriów wymienionych w części B sekcja 2 załącznika II, dla których ustalono, na mocy procedury przewidzianej w art. 24 ust. 2, że terytoria te stosują zasady co najmniej równoważne zasadom wspólnotowym przewidzianym w tym rozdziale, obowiązują zasady ustanowione w rozdziale II;

b) przemieszczanie zwierząt domowych między, odpowiednio, San Marino, Watykanem i Włochami, Monako i Francją, Andorą i Francją lub Hiszpanią oraz Norwegią i Szwecją może być kontynuowane na warunkach ustanowionych w przepisach krajowych obowiązujących w dniu określonym w art. 25 akapit drugi;

c) zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 24 ust. 2 i na warunkach, jakie zostaną ustalone, można udzielić zezwolenia na wprowadzenie niezaszczepionych zwierząt domowych gatunków w wieku poniżej trzech miesięcy wymienionych w części A załącznika I z państw trzecich wymienionych w części B i C załącznika II, jeżeli uzasadnia to sytuacja dotycząca wścieklizny w danym kraju.

4. Uzgodnienia dotyczące wykonania niniejszego artykułu, w szczególności wzór świadectwa, zostaną przyjęte zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 24 ust. 2.

▼M13

Artykuł 9

Warunki mające zastosowanie do przemieszczania zwierząt gatunków wymienionych w części C załącznika I z państw trzecich przyjmuje Komisja. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 24 ust. 4. Wzór świadectwa, jakie te zwierzęta muszą posiadać podczas przemieszczania, sporządza się zgodnie z procedurą regulacyjną, o której mowa w art. 24 ust. 2.

▼B

Artykuł 10

►M13 Komisja sporządza wykaz krajów trzecich przewidziany w załączniku II w części C. Aby zostać uwzględnionym w tym wykazie, kraj trzeci musi najpierw przedstawić swój status w odniesieniu do wścieklizny oraz wykazać, że: ◄

a) istnieje obowiązek powiadamiania władz o podejrzeniu wścieklizny;

b) przynajmniej od dwóch lat istnieje skuteczny system monitorowania;

c) struktura i organizacja jego służb weterynaryjnych są wystarczające do zapewnienia ważności świadectw;

d) wprowadzono w życie wszystkie środki regulacyjne mające na celu zapobieganie i zwalczanie wścieklizny, w tym zasady dotyczące przywozu;

e) obowiązują przepisy dotyczące obrotu szczepionkami przeciwko wściekliźnie (wykaz zatwierdzonych szczepionek i laboratoriów).

▼M13

Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 24 ust. 5.

▼B

Artykuł 11

Państwa Członkowskie udostępnią do publicznej wiadomości jasne i łatwo dostępne informacje na temat wymogów zdrowotnych stosowanych do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym na terytorium Wspólnoty oraz warunki, na jakich można je wprowadzać lub ponownie wprowadzać na to terytorium. Zapewnią również, że personel w punktach wjazdowych będzie w pełni poinformowany o tych zasadach i jest w stanie je realizować.

Artykuł 12

Państwa Członkowskie podejmują środki niezbędne w celu zapewnienia, że zwierzęta domowe wprowadzane na terytorium Wspólnoty z państw trzecich innych, niż wymienione w części B sekcja 2 załącznika II są poddane:

a) w przypadku mniej niż pięciu zwierząt domowych – kontroli dokumentacyjnej i identyfikacyjnej przez właściwe władze w punkcie wjazdu podróżujących na terytorium Wspólnoty;

b) w przypadku więcej niż pięciu zwierząt domowych – wymogom i kontrolom ustanowionym w dyrektywie 92/65/EWG.

Państwa Członkowskie wyznaczą władze odpowiedzialne za te kontrole i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

Artykuł 13

Każde Państwo Członkowskie opracowuje wykaz punktów wjazdu, określonych w art. 12 i przesyła go pozostałym Państwom Członkowskim i Komisji.

▼B

Artykuł 14

W czasie każdego przemieszczania właściciel lub osoba fizyczna odpowiedzialna za zwierzę domowe musi być w stanie przedstawić władzom odpowiedzialnym za kontrolę paszport lub świadectwo przewidziane w art. 8 ust. 2 zaświadczające, że zwierzę spełnia wymogi ustanowione dla takiego przemieszczania.

▼M15

W przypadku, o którym mowa w art. 4 ust. 1 akapit pierwszy lit. b), jeżeli transponder nie spełnia wymogów określonych w załączniku Ia, właściciel lub osoba fizyczna odpowiedzialna za zwierzę domowe w imieniu właściciela musi zapewnić możliwość odczytania transpondera podczas każdej kontroli.

▼B

Jeżeli taka kontrola ujawni, że dane zwierzę nie spełnia wymogów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu, w konsultacji z urzędowym lekarzem weterynarii właściwe władze podejmą decyzję:

a) o zawróceniu zwierzęcia do jego kraju pochodzenia;

b) o izolowaniu zwierzęcia pod urzędowa kontrolą przez czas niezbędny do spełnienia wymogów zdrowotnych, na koszt właściciela lub osoby fizycznej odpowiedzialnej za zwierzę; albo

c) w ostateczności, o uśpieniu zwierzęcia, bez rekompensaty finansowej, jeżeli nie można zrealizować jego zawrócenia albo izolacji poprzez kwarantannę.

Państwa Członkowskie zapewnią, że wszystkie zwierzęta, którym odmówione zostanie zezwolenie na wjazd na terytorium Wspólnoty, zostaną przetrzymane pod urzędową kontrolą do czasu powrotu do ich kraju pochodzenia lub wydania innej decyzji administracyjnej.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy ogólne i końcowe

Artykuł 15

Jeżeli wymogi stosowane do przemieszczania przewidują miareczkowanie przeciwciał przeciwko wściekliźnie, próbkę musi pobrać upoważniony lekarz weterynarii, a test musi być przeprowadzony przez zatwierdzone laboratorium zgodnie z decyzją Rady 2000/258/WE z dnia 20 marca 2000 r. określającą specjalny instytut odpowiedzialny za ustanawianie kryteriów niezbędnych do standaryzacji testów serologicznych w monitorowaniu skuteczności szczepień przeciwko wściekliźnie ([1]).

▼M15

Artykuł 16

Do dnia 31 grudnia 2011 r. Finlandia, Irlandia, Malta, Szwecja i Zjednoczone Królestwo, w odniesieniu do bąblowicy, oraz Irlandia, Malta i Zjednoczone Królestwo, w odniesieniu do kleszczy, mogą uzależnić wprowadzanie zwierząt domowych na ich terytorium od zapewnienia zgodności ze szczególnymi przepisami obowiązującymi w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

([1]) Dz.U. L 79 z 30.3.2000, str. 40.

▼B

Artykuł 17

▼M13

W odniesieniu do przemieszczania zwierząt gatunków wymienionych w części A i B załącznika I Komisja może przyjąć wymogi o charakterze technicznym inne niż przewidziane w niniejszym rozporządzeniu. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 24 ust. 4.

▼B

Wzór paszportów, jakie muszą posiadać przemieszczane zwierzęta gatunków wymienionych w części A i B załącznika I, zostanie sporządzony zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 24 ust. 2.

Artykuł 18

Stosuje się środki zabezpieczające przewidziane w dyrektywie Rady 90/425/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. dotyczącej kontroli weterynaryjnych i zootechnicznych mających zastosowanie w handlu wewnątrzwspólnotowym niektórymi żywymi zwierzętami i produktami w perspektywie wprowadzenia rynku wewnętrznego ([1]) i w dyrektywie Rady 91/496/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. ustanawiającej zasady regulujące organizację kontroli weterynaryjnej zwierząt wprowadzanych do Wspólnoty z państw trzecich oraz zmieniającej dyrektywy 89/662/EWG, 90/425/EWG oraz 90/675/EWG ([2]).

W szczególności na wniosek Państwa Członkowskiego lub z inicjatywy Komisji, jeżeli uzasadnia to sytuacja dotycząca wścieklizny w Państwie Członkowskim lub w państwie trzecim, może zostać podjęta decyzja, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 24 ust. 3, że zwierzęta gatunków wymienionych w części A i B załącznika I pochodzące z tego terytorium muszą spełniać warunki ustanowione w art. 8 ust. 1 lit. b).

▼M13

Artykuł 19

Część C załącznika I i części B i C załącznika II mogą zostać zmienione przez Komisję w celu uwzględnienia rozwoju sytuacji we Wspólnocie lub w krajach trzecich związanej z chorobami dotykającymi gatunki zwierząt objęte niniejszym rozporządzeniem, w szczególności z wścieklizną, oraz w razie konieczności, w celu ograniczenia na potrzeby niniejszego rozporządzenia liczby zwierząt, jaka może być przemieszczana. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 24 ust. 4.

▼M15

Artykuł 19a

1. W celu uwzględnienia postępu technicznego Komisja może przyjmować w drodze aktów delegowanych zmiany do wymagań technicznych dotyczących identyfikacji określonych w załączniku Ia, zgodnie z art. 19b i z warunkami ustanowionymi w art. 19c i 19d.

([1]) Dz.U. L 224 z 18.8.1990, str. 29. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 92/118/EWG (Dz.U. L 62 z 15.3.1993, str. 49).

([2]) Dz.U. L 268 z 24.9.1991, str. 56. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 96/43/WE (Dz.U. L 162 z 1.7.1996, str. 1).

▼**M15**

2. W celu uwzględnienia rozwoju naukowo-technicznego w odniesieniu do szczepienia przeciwko wściekliźnie Komisja może przyjmować w drodze aktów delegowanych zmiany do wymagań technicznych dotyczących szczepień przeciwko wściekliźnie określonych w załączniku Ib, zgodnie z art. 19b i z warunkami ustanowionymi w art. 19c i 19d.

3. Przyjmując takie akty delegowane, Komisja działa zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 19b

1. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 5 ust. 1 i w art. 19a, powierza się Komisji na okres 5 lat od dnia 18 czerwca 2010 r. Nie później niż 6 miesięcy przed zakończeniem tego pięcioletniego okresu Komisja przedkłada sprawozdanie na temat przekazanych uprawnień. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na taki sam okres, chyba że Parlament Europejski lub Rada odwoła je zgodnie z art. 19c.

2. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja powiadamia o nim równocześnie Parlament Europejski i Radę.

3. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych powierzone Komisji podlegają warunkom określonym w art. 19c i 19d.

Artykuł 19c

1. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 5 ust. 1 i w art. 19a, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę.

2. Instytucja, która wszczęła procedurę wewnętrzną mającą na celu podjęcie decyzji o ewentualnym odwołaniu przekazanych uprawnień, dokłada starań o powiadomienie drugiej instytucji i Komisji w rozsądnym czasie przed podjęciem ostatecznej decyzji, określając, które przekazane uprawnienia mogłyby zostać odwołane, i wskazując ewentualne przyczyny takiego odwołania.

3. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie uprawnień określonych w tej decyzji. Staje się ona skuteczna natychmiast lub od późniejszej daty, która jest w niej określona. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych. Decyzja ta zostaje opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 19d

1. Parlament Europejski lub Rada może wyrazić sprzeciw wobec aktu delegowanego w terminie dwóch miesięcy od daty powiadomienia.

Z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady termin ten jest przedłużany o dwa miesiące.

2. Jeżeli przed upływem tego terminu ani Parlament Europejski ani Rada nie wyrażą sprzeciwu wobec aktu delegowanego, zostaje on opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i wchodzi w życie z dniem w nim określonym.

▼M15

Akt delegowany może zostać opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i wejść w życie przed upływem tego terminu, jeżeli Parlament Europejski i Rada poinformują Komisję, że nie zamierzają wyrazić sprzeciwu.

3. Jeśli Parlament Europejski lub Rada wyraża sprzeciw wobec aktu delegowanego, nie wchodzi on w życie. Instytucja, która wyraża sprzeciw wobec aktu delegowanego, przedstawia powody tego sprzeciwu.

▼B

Artykuł 20

Wszelkie środki wykonawcze o charakterze technicznym zostaną przyjęte zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 24 ust. 2.

▼M13

Artykuł 21

Komisja może przyjąć przepisy przejściowe w celu umożliwienia przejścia od obecnie obowiązujących przepisów do przepisów ustanowionych niniejszym rozporządzeniem. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 24 ust. 4.

▼B

Artykuł 22

W dyrektywie 92/65/EWG wprowadza się następujące zmiany:

1. w art. 10:

a) w ust. 1 wyraz „fretkami” skreśla się;

b) ustępy 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Aby być przedmiotem handlu, psy, koty i fretki muszą spełniać wymogi określone w art. 5 i 16 rozporządzenia (WE) nr 998/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie wymogów dotyczących zdrowia zwierząt stosowanych do przemieszczania zwierząt domowych o charakterze niehandlowym i zmieniające dyrektywę Rady 92/65/EWG (*).

Świadectwo posiadane przez zwierzęta musi również stwierdzać, że na 24 godziny przed wysyłką zwierząt, przeprowadzone zostało badanie kliniczne przez lekarza weterynarii upoważnionego przez właściwe władze, które wykazało, że zwierzęta są zdrowe i mogą odbyć podróż do swojego miejsca miejsce przeznaczenia.

3. W drodze odstępstwa od ust. 2, jeżeli handel skierowany jest do Irlandii, Zjednoczonego Królestwa lub Szwecji, psy, koty i fretki podlegają warunkom określonym w art. 6 i 16 rozporządzenia (WE) nr 998/2003.

▼B

Świadectwo posiadane przez zwierzęta musi również stwierdzać, że na 24 godziny przed wysyłką zwierząt przeprowadzone zostało badanie kliniczne przez lekarza weterynarii upoważnionego przez właściwe władze, które wykazało, że zwierzęta są zdrowe i mogą odbyć podróż do swojego miejsca miejsce przeznaczenia.

(*) Dz.U. L 146 z 13.6.2003, str. 1;";

c) w ust. 4 po wyrazie „mięsożernych" dodaje się co następuje:

„z wyjątkiem gatunków określonych w ust. 2 i 3";

d) skreśla się art. 8;

2. w art. 16 dodaje się akapity w brzmieniu:

„W odniesieniu do kotów, psów i fretek warunki przywozu muszą być co najmniej równoważne warunkom określonym w rozdziale III rozporządzenia (WE) nr 998/2003.

Świadectwo posiadane przez zwierzęta musi również stwierdzać, że na 24 godziny przed wysyłką zwierząt przeprowadzone zostało badanie kliniczne przez lekarza weterynarii upoważnionego przez właściwe władze, które wykazało, że zwierzęta są zdrowe i mogą odbyć podróż do swojego miejsca miejsce przeznaczenia."

Artykuł 23

Przed dniem 1 lutego 2007 r. po otrzymaniu opinii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności w sprawie konieczności utrzymania testów serologicznych, Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na podstawie zdobytego doświadczenia i oceny ryzyka, wraz z odpowiednimi propozycjami ustalenia procedury, która będzie stosowana z mocą od dnia ►M11 1 lipca 2010 r. ◄ w stosunku do art. 6, 8 i 16.

Artykuł 24

1. Komisja jest wspomagana przez Komitet.

2. W przypadku gdy przywołuje się ten ustęp, zastosowany zostanie art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE, uwzględniając przepisy jej art. 8.

Okres przewidziany w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE wynosi trzy miesiące.

3. W przypadku gdy przywołuje się ten ustęp, zastosowany zostanie art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE, uwzględniając przepisy jej art. 8.

Okres ustanowiony w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE wynosi 15 dni.

▼M13

4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5a ust. 1–4 oraz art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8.

▼**M13**

5. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5a ust. 1–4 i ust. 5 lit. b) oraz art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8.

Terminy określone w art. 5a ust. 3 lit. c), ust. 4 lit. b) oraz ust. 4 lit. e) decyzji 1999/468/WE wynoszą odpowiednio dwa miesiące, jeden miesiąc i dwa miesiące.

▼**B**

Artykuł 25

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 3 lipca 2004 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

▼B

ZAŁĄCZNIK I

GATUNKI ZWIERZĄT

CZĘŚĆ A

Psy

Koty

CZĘŚĆ B

Fretki

CZĘŚĆ C

Bezkręgowce (z wyjątkiem pszczół i skorupiaków), ozdobne ryby tropikalne, płazy, gady.

Ptaki: wszystkie gatunki (z wyjątkiem drobiu objętego dyrektywami Rady 90/539/EWG ([1]) i 92/65/EWG).

Ssaki: gryzonie i króliki domowe.

([1]) Dyrektywa Rady 90/539/EWG z dnia 15 października 1990 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt regulujących handel wewnątrzwspólnotowy i przywóz z państw trzecich drobiu i jaj wylęgowych (Dz.U. L 303 z 31.10.1990, str. 6). Dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją Komisji 2001/867/WE (Dz.U. L 323 z 7.12.2001, str. 29).

▼**M15**

ZAŁĄCZNIK Ia

Wymagania techniczne dotyczące identyfikacji

Do celów art. 4 ust. 1 standardowy system identyfikacji elektronicznej oznacza pasywne, przeznaczone wyłącznie do odczytu urządzenie identyfikujące o częstotliwości radiowej (transponder):

1. zgodne z normą ISO 11784 i wykorzystujące technologię HDX lub FDX-B;

2. możliwe do odczytania przez czytnik zgodny z normą ISO 11785.

▼M15

ZAŁĄCZNIK Ib

Wymagania techniczne dotyczące szczepień przeciwko wściekliźnie (o których mowa w art. 5 ust. 1 lit. b) ppkt (i))

Do celów art. 5 ust. 1 szczepienie przeciwko wściekliźnie uważane jest za ważne, o ile spełnione są następujące wymagania:

1. Szczepionka przeciwko wściekliźnie musi:

   a) być szczepionką inną niż żywa modyfikowana szczepionka i należeć do jednej z poniższych kategorii:

      (i) inaktywowana szczepionka zawierająca co najmniej jedną antygenową jednostkę w dawce (norma WHO); lub

      (ii) szczepionka rekombinowana powodująca ekspresję glikoproteiny odpornościowej wirusa wścieklizny w żywym wektorze wirusowym;

   b) w przypadku stosowania w państwie członkowskim, posiadać pozwolenie na dopuszczenie do obrotu zgodnie z:

      (i) dyrektywą 2001/82/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do weterynaryjnych produktów leczniczych ([1]); lub

      (ii) rozporządzeniem (WE) nr 726/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. ustanawiającym wspólnotowe procedury wydawania pozwoleń dla produktów leczniczych stosowanych u ludzi i do celów weterynaryjnych i nadzoru nad nimi oraz ustanawiające Europejską Agencję Leków ([2]);

   c) w przypadku stosowania w państwie trzecim, spełniać co najmniej wymogi ustanowione w części C rozdziału 2.1.13 Podręcznika testów diagnostycznych i szczepionek dla zwierząt lądowych Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt, wydanie z 2008 r.

2. Szczepionka przeciw wściekliźnie może być uznana za ważną jedynie wtedy, kiedy spełnia następujące warunki:

   a) szczepionka została podana w dniu wskazanym w:

      (i) sekcji IV paszportu; lub

      (ii) odpowiedniej sekcji świadectwa zdrowia towarzyszącego zwierzęciu;

▼M16

   b) data, o której mowa w lit. a), nie może być wcześniejsza niż data wszczepienia mikroczipu lub wykonania tatuażu wskazana w:

      (i) sekcji III pkt 2 lub III pkt 5 paszportu; lub

      (ii) odpowiedniej sekcji świadectwa zdrowia towarzyszącego zwierzęciu;

▼M15

   c) musi minąć co najmniej 21 dni od wypełnienia protokołu szczepienia, wymaganego przez producenta dla pierwszego szczepienia zgodnie z wymaganiami technicznymi pozwolenia na dopuszczenie do obrotu, o którym mowa w pkt 1 lit. b), dla szczepionki przeciwko wściekliźnie w państwie członkowskim lub państwie trzecim, w którym podano szczepionkę;

   d) okres ważności szczepienia, zgodnie z wymaganiami technicznymi pozwolenia na dopuszczenie do obrotu dla szczepionki przeciwko wściekliźnie w państwie członkowskim lub państwie trzecim, w którym podano szczepionkę, musiał zostać wpisany przez upoważnionego lekarza weterynarii w:

      (i) sekcji IV paszportu; lub

([1]) Dz.U. L 311 z 28.11.2001, s. 1.
([2]) Dz.U. L 136 z 30.4.2004, s. 1.

▼**M15**

(ii) odpowiedniej sekcji świadectwa zdrowia towarzyszącego zwierzęciu;

e) ponowne szczepienie (dawka przypominająca) musi zostać uznane za pierwsze szczepienie, jeżeli nie zostało przeprowadzone w okresie ważności poprzedniego szczepienia, o którym mowa w lit. d).

▼M9

ZAŁĄCZNIK II

WYKAZ PAŃSTW I TERYTORIÓW

CZĘŚĆ A

IE Irlandia

MT Malta

SE Szwecja

UK Zjednoczone Królestwo

CZĘŚĆ B

Sekcja 1

a) DK Dania, włącznie z GL – Grenlandią i FO – Wyspami Owczymi;

b) ES Hiszpania, włącznie z Balearami, Wyspami Kanaryjskimi, Ceutą i Melillą;

c) FR Francja, włącznie z GF – Gujaną Francuską, GP – Gwadelupą, MQ – Martyniką i RE – Reunionem;

d) GI Gibraltar;

e) PT Portugalia, włącznie z Azorami i Maderą;

f) państwa członkowskie inne niż wymienione w części A i w lit. a), b), c) i e) niniejszej sekcji.

Sekcja 2

AD Andora

CH Szwajcaria

▼M18

———————

▼M9

IS Islandia

LI Liechtenstein

MC Monako

NO Norwegia

SM San Marino

VA Państwo Watykańskie

CZĘŚĆ C

AC Wyspa Wniebowstąpienia

AE Zjednoczone Emiraty Arabskie

AG Antigua i Barbuda

AN Antyle Holenderskie

AR Argentyna

AU Australia

AW Aruba

BA Bośnia i Hercegowina

BB Barbados

▼M10

———————

▼M9

BH Bahrajn

BM Bermudy

BY Białoruś

CA Kanada

CL Chile

FJ Fidżi

FK Falklandy

HK Hong Kong

▼M12

———————

▼M9

JM Jamajka

JP Japonia

KN Saint Kitts i Nevis

KY Kajmany

▼M14

LC Saint Lucia

▼M9

MS Montserrat

MU Mauritius

MX Meksyk

▼M10

MY Malezja

▼M9

NC Nowa Kaledonia

NZ Nowa Zelandia

PF Polinezja Francuska

PM Saint Pierre i Miquelon

▼M10

———————

▼M9

RU Federacja Rosyjska

SG Singapur

SH Święta Helena

TT Trynidad i Tobago

TW Tajwan

▼M17

US Stany Zjednoczone Ameryki (w tym AS – Samoa Amerykańskie, GU – Guam, MP – Mariany Północne, PR – Puerto Rico i VI – Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych)

▼M9

VC Saint Vincent i Grenadyny

VG Brytyjskie Wyspy Dziewicze

VU Vanuatu

WF Wallis i Futuna

YT Majotta